

PREZENTĂRI DE FONDURI ȘI COLECȚII

Redacția revistei „Ramuri”. Craiova, 1905—1947.

CONSTANTIN DECA

În istoria presei literare românești, revista craioveană „Ramuri”¹ este una din publicațiile de seamă ale secolului al XX-lea. Apreciată ca o apariție care contribuie la definirea unei epoci și la conturarea unui climat creator, revista își are locul ei în istoria literaturii române.

Apărută la 5 decembrie 1905, revista intitulată simbolic „Ramuri” de Constantin Sc. Stoenescu — un entuziast începător în ale literaturii, venea să întărească ideea susținută inițial în articolul program, aceea de aderență la acțiunea de răspindire a culturii.

În prima parte a existenței sale timp de patru decenii (1905—1947), revista a fost condusă de un comitet de redacție, în fruntea căruia s-au situat Constantin Saban Făgețel — ctilor și susținător material, Dumitru Tomescu, criticul ei principal, cel ce a contribuit în mare măsură la definirea direcțiilor publicației², apoi N. Bănescu, Ștefan Braborescu, D. N. Ciotori, G. C. Ionescu-Sișești, I. M. Marinescu, V. Turtureanu, N. Vulovici, I. U. Soricu, Emil Girleanu, care deținea funcția de director al Teatrului Național din Craiova încă din iunie 1911³.

La 1 ianuarie 1915, „Ramuri” fuzionează cu revista lui N. Iorga, „Drum drept”, și primește numele acesteia, pe care îl păstrează și în anii 1916—1917. După un an de întrerupere (1918), apare la 1 martie 1919 sub vechea denumire, „Ramuri”, căreia, în 1922, i se adaugă subtitlul „Drum drept”⁴.

Publicația nu apare cu regularitate, fiind tipărită cu intermitențe determinate de greutățile bănești, precum și de apăsarea unor evenimente cum au fost criza financiară de după 1930 și cel de al doilea război mondial. În anul 1947 se încheie prima perioadă de activitate a acestui periodic.

Drumul revistei „Ramuri” relevă totuși o permanentă luptă pentru promovarea și răspindirea culturii naționale, pentru intensificarea vieții literar-artistice locale.

Fondul arhivistic creat de Redacția revistei „Ramuri” a intrat în patrimoniul Filialei Arhivelor Statului din Craiova prin achizițiile efectuate în anul 1968 de la Dumitru Ianculescu din Craiova, colaborator apropiat al lui C. S. Făgețel și executor testamentar al acestuia, în anul 1969 de la Viorica Ștefănescu-Vulcănescu din București și prin acțiunea de întregire a fondului întreprinsă în anul 1972 de Direcția Generală a Arhivelor Statului, care preluase la 15 mai 1969, tot de la D. Ianculescu, 1172 scrisori ale acestei redacții cu diferiți colaboratori⁵.

Documentele create între anii 1906—1947 se constituie în 1322 u.a., însumind 0,15 m.l. arhivă. Corespondența, în cea mai mare parte adresată lui Constantin Saban Făgețel, redac-

¹ Florea Firan, Marta Mitru, *Ramuri, bibliografie 1905—1947*, Edit. Enciclopedică Română, București, 1972, Prefața, p. VIII.

² Ibidem, p. X.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem, p. X și XI.

⁵ Ibidem, p. 389.

torul șef al revistei, dar și celorlalți membri din comitetul de redacție — D. Tomescu, N. Vulovici și Tiberiu Constantinescu —, a fost ordonată alfabetic pe corespondenți (emitenți), iar în cadrul acestora în ordine cronologică. Documentele se prezintă într-o stare bună de conservare⁶.

Numeroase documente privind revista „Ramuri” se păstrează la Biblioteca Academiei Române, bibliotecile universitare din București și Craiova și la Biblioteca Municipală din București.

Cele peste o mie de scrisori în limba română care alcătuiesc corespondența revistei „Ramuri” pun în lumină multitudinea relațiilor cu un imens număr de colaboratori, scriitori, artiști, oameni de știință din întreaga țară, dintre care îi amintim pe I. Agârbiceanu, C. Sandu Aldea, D. Anghel, C. Argetoianu, Tudor Arghezi, I. A. Bassarabescu, N. Balzaria, N. Bănescu, Vasile Băncilă, I. Bianu, Ion Biberi, Alexandru Bogdan, G. Bogdan-Duică, Vasile Bogrea, Ștefan Braborescu, I. Al. Brătescu-Voinești, Doina Bucur, Em. Bucuța, Al. Busuiocanu, D. Caracostea, Al. Cazaban, Ilarie Chendi, I. Ciocirlan, D. N. Ciotori, N. D. Cocca, N. M. Condiescu, Paul Constant, D. Apostol Culea, Mircea Damian, N. Davidescu, Al. Dima, Ion Donat, Ion D. Dongorozi, Petre Drăgoiescu, I. G. Duca, G. N. Dumitrescu-Bistrița, Victor Eftimiu, Elena Farago (Fatma), C. D. Fortunescu, Gr. Gabrilescu, Onisifor Ghibu, I. Gigurtu, Emil Girleanu, Octavian Goga, (Claudia Goga), Vasile Goldiș, A. Golopenția, Victor Gomoiu, Arthur Gorovei, Dimitrie Gusti, V. Haneș, C. Spiru Haret, M. I. Ilerescu, Victor Iamandi, D. Const. Ionescu, C. G. Ionescu-Sișești, N. Ecaterina Iorga, N. Iorga, G. T. Kirileanu, Al. Lapedatu, Al. Lascarov-Moldoveanu, G. Irina Lecca, Mihail Lungianu, S. Mehedinți, N. Nigrim-Mihăescu, Vasile Mihăescu, N. Milcu, I. Minculescu, Corneliu Moldovanu, D. G. Mugur, D. Munteanu Rîmnic, George Murnu, Tudor Mușatescu, Octav Minar, D. Nanu, Oreste Rămiro Ortiz, Ovidiu Papadima, Victor Papilan, P. Partenie, T. Ulmu-Păunescu, G. D. Pencioiu, Cezar Petrescu, Vasile Pârvan, Matilda Pani, Ion Victor Popa, A. Pop-Marțian, I. C. Popescu-Polyclet, Al. Popescu-Telega, A. Popovici-Bănășeanu, Sextil Pușcariu, C. Rădulescu-Motru, Liviu Rebreanu, Marcel Romanescu, Al. Rosetti, Mihail Sadoveanu, Alexandru Sahia, C. Săteanu, I. U. Soricu, N. Stahl, Al. T. Stamatiad,⁷ Zaharia Stancu, Eustațiu Stoeneșcu, Fr. Șirato, Octavian Tăslăoanu, Gr. Tăușan, Dem. Theodorescu, Catod Theodorian, G. Tohăneanu, D. Tomescu, N. N. Tonitza, G. Topirceanu, I. E. Torouțiu, G. Tuloveanu, Ada Umbră, Zoe Verbiceanu, Tudor Vianu, Dragoș Vicol, I. C. Visarion, G. M. Vlădescu, Dragoș Vrinceanu, N. Vulovici, Ion Zamfirescu și alții. Numai lectura acestor nume este suficientă pentru a ne sugera bogăția și mai ales valoarea documentar-istorică a acestui fond. Simpla enumerare a numelor trădează intențiile redacției, îndeosebi ale lui C. S. Făgețel, conducător efectiv al revistei, de a atrage colaboratori prestigioși, din toate colțurile țării, ridicând în acest fel calitatea materialului publicat. O parte din corespondență are loc între C. S. Făgețel și ceilalți membri ai comitetului de redacție. Am considerat însă util să selectăm o parte din acest bogat material, oprindu-ne la colaboratorii cei mai de seamă, cu o participare semnificativă în paginile publicației, între care scriitori de prestigiu în ansamblul culturii românești. Se detașează în acest sens scrisorile lui I. Agârbiceanu, T. Arghezi, G. Bogdan-Duică, Ion Biberi, Victor Eftimiu, Elena Farago, Emil Girleanu, G. C. Ionescu-Sișești, N. Iorga, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Marcel Romanescu, D. Tomescu, G. Topirceanu, Al. Dima, Ovidiu Papadima ș.a. Spre exemplu, N. Iorga în scrisoarea sa către C. S. Făgețel din 27 octombrie 1911, făcând unele aprecieri asupra momentului literar, cu deosebire la E. Lovinescu și Ilarie Chendi, cultivați și de „Ramuri”, își exprima regretul pentru stările de lucruri din domeniul literaturii și condamna lupta sterilă dintre diversele grupări literare⁷.

⁶ Cf. Florea Firdu și Marla Mitru, *op. cit.*, p. XXV.

⁷ Arh. St. Craiova, fond Redacția revistei „Ramuri”, XII/553.

În scrisorile semnate de Ecaterina N. Iorga și N. Iorga în 1921, mai 15 și noiembrie 25, scriitorul accepta să colaboreze la „Ramuri” și chiar să preia conducerea revistei, dar cu titlul „Drum drept”⁸. În corespondența lui N. Iorga cu Făgețel dintre anii 1908–1925 găsim prețioase informații despre publicarea unor lucrări ale lui Iorga în editura „Ramuri” din Craiova dintre care menționăm: volumul II al *Istoriei literaturii române în veacul al XIX-lea* (1908), *Oameni care au fost* (1911)⁹, *Note de război* (1923); *Aria populară românească și România pitorească și istorică*, lucrări în limba franceză, și *Istoria artelor* (1923).

Scrisorile lui T. Arghezi către C. S. Făgețel oferă informații prețioase cu privire la activitatea poetului și colaborarea sa cu revista „Ramuri”. Într-o scrisoare din 31 martie 1929, T. Arghezi răspunde afirmativ propunerii lui Făgețel de a colabora atât la revistă, cât și la numărul festiv al acesteia din 1929¹⁰. Cu alt prilej (1930 decembrie 4) Arghezi îl informează pe Făgețel despre motivele ce l-au determinat să suspende apariția „Biletelor de papagal” și intenția de a lichida tipografia proprie¹¹. În schimb, îi face propunerea de a tipări împreună o revistă literar-culturală.

În decembrie 1936 T. Arghezi îi împărtășea ideea creării unei edituri, sub conducerea sa, iar cărțile să fie tipărite la Institutul „Ramuri” din Craiova. În alte documente găsim informații referitoare la participarea poetului la șezătorile literare ale „Societății scriitorilor olteni” (febr. 1937) al cărei membru era, ca și la sprijinul pe care T. Arghezi îl cere lui Făgețel pentru familia sa în perioada când se afla internat în lagărul de deținuți politici de la Tg. Jiu¹².

Semnificativă pentru legătura revistei cu scriitorii Transilvaniei este colaborarea lui I. Agârbiceanu în paginile revistei, în perioada 1906–1929, cu ale sale *Fragmente*, schițe și nuvele inspirate din realitățile satului transilvănean (volumul intitulat *Spaima*) și *Amintririle* pentru numărul jubiliar al revistei din 1929, ca și participarea sa la serbările Ligii culturale și șezătorile Societății scriitorilor olteni. Corespondența dintre C. S. Făgețel și I. Agârbiceanu se referă tocmai la aceasta colaborare¹³.

Începând cu anul 1907, revista atrage un nou colaborator de prestigiu, Emil Girleanu, directorul Teatrului Național craiovean din iunie 1911. În semn de prețuire revista „Ramuri” îi dedica nr. 14–16 din 1914. Scrisorile sale din anii 1907–1913, destul de numeroase, se referă la colaborarea cu schițe, nuvele, cronici și note critice, angajarea sa în colectivul de conducere al revistei, înrăutățirea stării sănătății sale, retragerea din conducerea revistei și introducerea poetului D. Anghel între colaboratorii prestigioasei publicații. După moartea lui Emil Girleanu, Marilena Girleanu, soția scriitorului, în două scrisori din 14 august 1914 și 4 octombrie același an, își comunica intențiile cu privire la moștenirea literară a soțului ei și propune editurii „Ramuri” publicarea unui volum inedit din opera acestuia¹⁴.

Activitatea culturală și editorială deosebită desfășurată de revistă, editură și Fundația „Ramuri” în peste patru decenii de existență este oglindită și în conferințele ținute în cadrul societății „Prietenii Științei”, la cursurile Universității libere din Craiova, în șezătorile literare ale „Uniunii (Societății) scriitorilor olteni” la înființarea bibliotecilor publice populare etc. Revista a militat pentru înființarea Universității craiovene, a unui Muzeu al Olteniei și a unui edificiu nou pentru Teatrul Național¹⁵.

Un număr însemnat de scrisori relevă aprecierile cu privire la contribuția conducătorilor revistei pentru dezvoltarea activității culturale a Fundației „Ramuri”, editarea revistei

⁸ Ibidem, XI/539; XII/559.

⁹ Ibidem, XI/542, 546; XII/551, 563, 567, 569, 572.

¹⁰ Ibidem, I/19–25.

¹¹ Ibidem, I/26, 29.

¹² Ibidem, I/37, 42–43.

¹³ Ibidem, I/1–12.

¹⁴ Ibidem, IX/411–414; 427, 430, 433, 437–438, 443; X/452–455.

¹⁵ Ibidem, II/57; III/118–119; IV/179; V/231; VI/261, 267; VII/312; VIII/392; X/463–464, 470, 500.

și realizările editoriale și tipografice remarcabile dintre care menționăm: Calendarul revistei pe anul 1908, volumul festiv al revistei din 1929, prilejuit de aniversarea a peste 20 de ani de activitate a revistei, care a fost premiat cu medalie de aur la expoziția internațională de la Barcelona, din 1929; volumul *Săptămîna Olteniei* sau *Oltenia* tipărit în 1943 etc.¹⁶ Numărul jubiliar din 1929 era apreciat de publicațiile vremii drept „cea mai frumoasă tipăritură care a ieșit vreodată dintr-o imprimerie românească, o antologie a literaturii și a artei Olteniei, vechi și contemporane”¹⁷.

Uncle scriori apreciază numerele omagiale ale revistei „Ramuri” dedicate lui Mihai Eminescu și lui Em. Gîrleanu¹⁸.

Traducerile lui N. Iorga, D. Anghel, Elena Farago, Al. Iacobescu și Marcel Romanescu din literatura universală, ca și notele de călătorie din Germania ale lui G. Ionescu-Sișești ocupă un loc însemnat în cadrul corespondenței redacției „Ramuri”¹⁹.

Correspondența acoperă și perioada 1930–1934, cînd revista nu a putut fi editată, demonstrînd legăturile strînse dintre „ramuriști”, locul pe care acesta îl ocupă în viața culturală și artistică a Craiovei, a Olteniei și a întregii țări. Alături de datele biografice și de istorie literară găsim în documente informații cu privire la specificul muncii de redacție, propuneri de materiale, corecturi de manuscrise, achitarea drepturilor de autor etc.

În ansamblul său fondul Redacției revistei „Ramuri” (1906–1947) oferă informații prețioase despre credințele și idealurile celor care au slujit-o timp de peste patru decenii, preocupările mai importante, precum și principalele acte de cultură realizate de această publicație pentru Craiova, Oltenia, pentru întreaga cultură națională.

¹⁶ Ibidem, III/111–113; IV/180; V/228; VI/257, 263, 291; X/459, 462.

¹⁷ Florea Firan, Marta Mitran op. cit. XVIII.

¹⁸ Fond Redacția Revistei Ramuri, Craiova, III/111–112; IV/179–180; V/228; VI/291.

¹⁹ Ibidem, I/13–17; V/242–246.

Consiliul municipal al orașului Focșani — Moldova

ALEXANDRU TEMCIUC

În procesul de modernizare a instituțiilor administrative românești, Starostia ținutului Putna supraveghea la 26 ianuarie 1832 alegerea deputaților tirgului Focșani — Moldova. Sarcina lor imediată era organizarea Eforiei tirgului¹. Instituția începe să funcționeze după alegerile din 8 mai 1833². Noua instituție alcătuită inițial din 3 membri, din care unul președinte, trebuie să ocrotească negoțul, industria, să asigure cercetarea plîngerilor locuitorilor, paza ordinii publice, administrarea veniturilor și cheltuielilor orașului, întreținerea căilor de comunicație³. Cu timpul aceste atribuțiuni au sporit, Eforia ocupîndu-se de întreținerea temniței, asigurarea iluminatului, angajarea medicilor și a moașelor, întreținerea cișmelelor, verificarea măsurilor și a greutăților etc.

Spre deosebire de celelalte instituții similare din Moldova, Eforia orașului Focșani s-a ocupat chiar de la început și de asigurarea pazei hotarului, de întreținerea girlei de hotar ce separa orașul și cele două principate surori.

¹ Arh. St. Vrancea, fond Prefectura județului Putna, dosar 17/1932, f. 19.

² Ibidem, dosar 62/1833, f. 21.

³ *Manualul administrativ al principatului Moldovei*, tom. I, Iași, 1855, p. 126–127